Any I.er • Barcelona 24 Abril 1904 • Núm. 17

Preu: 5 cénts.

A Sant Jordi

No so ingrat ni descregut gloriós Patró de ma Patria y per això me plau extraordinariament remembrar la vostra diada junt ab mos tendres companyons; que ja ho va dir lo Diví Mestre: Vingan a mí los petits: y vos que foreu coratjós cavaller en defensar sa doctrina, tan com esforsat protector de Catalunya; respectuosament vos ofereseh mon trevall en llahor de la Fe y de la Patria, que ab Amor conservo aquestas santas afeccións de mon cor, acompanyat d'il-lustrats patricis que m'han ajudat a ennoblir ma tasca, com veureu en aquestas planas y axís, plaume acabar ma endressa dihent ab lo Poeta.

Quan ve l'Abril y es corona
ab las rosas dels jardins
vos festeija Barcelona
mes que a tots los paladins
Gent de tota gerarquía
vos canta devotament
Patró de cavallería
vetllau per la patría mía
y per son renaixement.

En Patufet

Lo culte de S. Jordí Mártir

Las faulas que'ns han fet deixar de coneixer las accións d'aquest célebre mártir, poden fernos desestimar las historias de sa vida y de sa mort que fins are s'han publicat; pero no podrán fer perdre ó enfosquir sa memoria, a la que l'Iglesia ha cregut apropósit tributar un culte religiós en tots los llochs hont es reconeguda sa autoritat.

No pot negarse que l'establiment d'aquest culte es molt antich entre'ls orientals y los grechs, quins posan a Sant Jordi entre'ls principals mártirs. Constantí lo Gran, diuhen, feu construir a

son honor una iglesia a Palestina, prop de la ciutat de Dispolis. Aquesta iglesia era, per lo menys, molt antiga, havent lograt figurar entre las més célebres d'Orient. Li atribueixen tambè la fundació d'una altre que n'hi havía a Constantinopla, la més antiga de cinch ó sis que s'hi veyan, baix lo nom de Sant Jordi.

L'emperador Maurici va construirne una a la fi del sigle VI, temps en que vivía lo célebre Andreu, Arquebisbe de Creta ó Candía, del que's conserva un gran panegírich de Sant Jordi, pronunciat lo día de la seva festá.

En aquest temps un gran nombre de pobles se congregavan en una de las iglesias d'aquest Sant, situada al extrem de l'arrabal meridional de Constantinopla y per axó l'Helespont anomenat l'estret dels Dardanels ó Golipol s'anomena també bras de St. Jordi.

La festa dedicada á aquest Sant per los grechs y orientals ha sigut una de las més celebradas, haventse sempre conservat lo día 23 d'Abril. En lo sigle XI fou senyalada entre las festas mitjanas y més ensá s'ha generalisat la devoció fent festa tota la diada, costúm que subsisteix encara entre'ls grechs y altres pobles que imitan llurs costúms.

Lo culte de Sant Jordi passá prompte de l'iglesia d'Orient a la d'Occident, en la que s'hi va establir en lo sigle VI, comensant a celebrarse a Roma y també lo día 23 d'Abril, com en Orient. El culte de Sant Jordi a Fransa no es menys antich que a Italia, puig Sant Germán, bisbe de París, maná construir una capella baix sa advocació, en l'iglesia que s'anomena actualment Sant Germán *des Pres*.

Lo Papa Sant Gelasi mostra estar persuadit de que Sant Jordi y algún altre mártir, quins combats y victorias son més conegudas de Déu que dels homes, no eran pas fanta-

sias, per més que s'haguessin convertit en ficcións llurs historias, puig alguns heretjes moderns, adoptant una opinió oposada a la dels antichs, se han atrevit á considerar a Sant Jordi com un sant imaginari. No obstant, los protestants d'Inglaterra no ho predican pas aixís y després de llur cisma no han deixat de conservar en lo calendari de llur liturgia reformada lo nom d'aquest sant, baix quina protecció fan gala de deixar encara llur ordre de la *Jarretiere*,

si bé han suprimit la festa que entre ells havía sigut de precepte.

Las reliquias que's veneran en diversos llochs d'Europa baix lo nom de aquest gloriós sant mártir consistents en fragments de son veritable cos, han contribuit en fer son culte més solemne y esplendorós. Tals son á Catalunya, Italia, Alemanya, Fransa y Paisos Baixos.

Per lo que's refereix al temps en que visqué en el mon, se suposa fou baix l'imperi de Diocleciá, en que's conta qu'una persona molt distingida pe'ls honors del sigle, animada d'un zel extraordinari per Jesucrist, arrencá el cartell de l'edicte de persecució publicat per dit emperador a Nicodemia y que, haventho esqueixat devant de tothom, havía sostingut un fet tant coratjós en mitg dels torments fins lo derrer suspir.

Pregaria infantil

Estimat Sant Jordi,
feu que'ls nostres cors,
com bons rosers, sian
forsa llevadors.
Si petits floreixen,
com galans rosers,
grans per l'amor vostre,
florirán molt més.

J. Riera y Bertrán

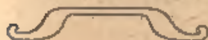
Abril de 1904.

A vos, Sant Jordi

A vos Sant Jordi gloriós,
de un valor a tota proba
que diu que no us feya por
estar en una nit fosca
tot sol en mitj de un desert
voltat de fantasmas y ombras;
que si era gran vostre cor,
ho era encar mes vostra forsa
perseguint als enemichs
de Jesús y sa lley bona,
la seva sanch convertint
en bellas y fragants rosas,
encar que dirho'm sab greu
os vull demaná una cosa.
Jo tinch un cosinet gran
(ja te dotze anys a la vora)
que sempre'm vol fer la lley
es mal criat y poca solta.
S'apunta tantos de mes
si un cop juguém a pilota,
quan tinch carmelos me'ls pren
quan estudio'm destorba,
y si jo vull reclamar
pels *fueros* de ma persona,
amenassa tot seguit
en clavarme alguna morma.
Del llegendari valor
qu'en vostre pit noble hi cova,
deume'n tan sols un xiquet,

concediume'n una almosta
(are no us penseu per xó
que s gui un cobart, ni gota!
ja'm troban los de ma edat
si'm buscan las pessigollas),
que quan *aquell* cridi molt
jo pugui cridá ab mes forsa,
y os prometo l'any que ve
omplius tots los peus de rosas
tretas de las galtas d'ell
quan li venti castanyola,
que s'ho tindrá merescut
tot axó'l poca vergonya.

LLUISET LLANSA

Lo Patró
de Catalunya

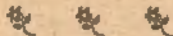
Sabeu, aixerits lectors d' EN PATUFET, perque'ls catalans tenim per patró a Sant Jordi? Perque fou un valent cavaller que morí per la fé cristiana y en los primers temps de la reconquesta aparegué varias vegadas als nostres

guerrers pera enardirlos en la lluyta y salvarlos del perill. En lo sigle XI (1095), segóns la tradició popular, ajudá a las tropas de Pere lo católich en la batalla de Osca contra'ls moros, apareixentse's hi en lo moment decisiu; y desde alashoras, declarat patró de las tropas catalanas y aragonesas en cada un dels epissodis de la nostra épica lluyta contra'ls fills de Mahoma s'invocá al gloriós cavaller, y son nom posat en boca dels combatents catalans los portava sempre a la victoria per terra y per mar en los camps de Catalunya, Aragó, Valencia, Murcia y Mallorca, en las rihentas planas de d'Italia y en las lluminosas costas de Sicilia, Grecia y Tunis... Una constitució donada en las corts de Barcelona de 1456 declará festa nacional de Catalunya lo día 23 d'Abril en que la Iglesia recorda lo martiri del Sant; la creu sigué la creu del escut de Catalunya y de sa *generalitat*.

Ho he llegit en alguna banda que no recordo y es molt just. Los castellans tenen per patró a Sant Jaume, qui, també segóns la tradició, se'ls hi apareixía en las batallas dalt d'un cavall blanch. Donchs repareu quina diferencia entre'l geni dels dos pobles: los catalans y 'ls castellans. Nosaltres pintém al nostre Sant Jordi quan se bat ab lo monstruós drach que te als peus retorcentse: se tracta d'un perill inmediat y d'un esfors cert pera combatre'l. Los castellans, idealistas, somiadors, representan al seu *Santiago* a cavall, galopant esma-perdut pe'ls inmensos ermots de Castella en cerca d'aventuras donant llansadas en l'ayre.

Consti que no mes apuntém una curiosa diferencia entre'ls dos pobles.

E. Moliné y Brasés

La flor del Ametller (*)

Al sol de Febrer
¡com riu l'Ametller,
enjoyantse ab garlandes de flors!
Lo blanch Pirineu
de lluny quan ho veu,
ne te enveja de aquelles blancors.
Florit l'Ametller
se'n riu del Noguer
que tot musti s'está y silenciós;
veyent que a la deu
que raja a son peu
la gebrada y lo glas no s'han fos.
—«Que'n sou de poruch
xeruch, fredeluch»;
Diu rient com un boig l'Ametller.
—«Tu't fias del sol,
jo del rossinyol»;
ab veu baixa respón lo Noguer.
Y mentres estant
los dos conversant
del Montseny y tot nevat bufa'l vent;
l'alé enmatzinat
del ayre gelat
la flor mata del arbre imprudent.

Jaume Collell Pbre.

(*) De la nova edició del llibre *Faules y Símils* que está a punt de sortir.

La germaneta

En una casa molt pobre
nasqué una nina gentil;
y totapurat son pare
crida a consell a sos fills.
Diu: ¿Qué'n farém d'una noya
no tenint pa ni vestits?
¿Fem com en aquelles terres
que les van a llensá al riu?
¿Oy? ¿Tiremli?...—¡Ay no, pare!—
l'hereu respon tot seguit.
—Ab lo meu gech abrigueula:
jo ja iré sense; teniu!
—Ay no, pare!—'l mitjá crida.—
—Ja os donch l'abrigay que tinch!—
Y'l menut—¡No, pare! deuli
tot el pa que'm toca a mi!
La mare'ls ulls s'aixugava
veyent lo cor dels seus fills;
y'l pare tot abrassantlos.
—¡Donchs bé; quedémseia!—'ls diu.
—Lo bon Jesús que va neixer
aixís mateix un pobrich,
per vosaltres y per ella
ja'ns dará'l pa y el vestit!

Martí Genís

Vich, Abril 1904

La diada de S. Jordi

Quants de recorts porta á la memoria aquesta festa pera tots los catalans, puig ella nos fa recordar l'esplendorós passat de Catalunya, quan se governava per ella mateixa; ab aquellas festas ab que los monarcas y noblesa catalana, festeijavan aquest sant Patró de la cavallería, quins al valent crit de guerra ¡Sant Jordi, firám, firám!

sortian sempre vencedors fins en las lluytas mes perillosas, puig al oir el nom de S. Jordi no hi havía cap fill d'aquesta terra que no se sentís ab coratge pera empendre la lluyta mes temeraria, segur de que'l valent Patró de sa patria a qui invocava no'l desampararía.

No vos contaré las vegadas que aixís fou que'l jove cavaller cubert de vesta blanca y lluhint sobre son pit la creu vermella, ab espasa flamejant que brillava en sa destra, am-

pará en los mes temeraris combats al devots fills d' aquesta terra perque fora feyna llarga, pero si qu'os diré que per acort de las corts catalanas fou manat en lo sigle xv, se fes festa com el día del Diumenge.

Lo lloch ahont se commemorava eixa festa ab mes lluhiment havía sigut sempre al palau de la Diputació del General, ahont s hi troba la esquisida capella dedicada al patró de Catalunya, a la que cada any, encara actualment, se conserva la costúm de esser visitada per los barcelonins. En altre temps los Tres Brassos de la Generalitat convidava las primeras autoritats de Catalunya y Barcelona a la festa, a la que assistían lo Virrey, Consellers, Veguer, Bisbe, etc., essent saludats al arribar al pati de la Diputació per la música de la Casa, sortint á rebrer 'ls los Diputats precedits dels Veguers ab massas altas, a la porta del claustre gótich ahont ab la mateixa cerimonia los donaban comiat a la despedida.

Las joyas qu'encara se conservan, recort d'un altre temps passat son ben valiosas, tals podem anomenar, un tern hermosament brodat, un missal ricament illustrat ab miniaturas y cap-lletras, reliquiaris d'argent esmaltat, tapissos y catifas, y sobretot el rich frontal d'altar que cada any se te exposat a la admiració dels visitants en la galería del claustre gotich del Palau de la Diputació.

Ames se conserva la rica mostra mes de bon gust que ns queda de la arquitectura ojival d' aquell temps, lo rich y esplendit floró qu'era l'ornament del portal de la que fou Diputació del General obra que no sembla pas de pedra sino mes aviat trevall d orfebreria, com podeu veuré per la reproducció en la primera plana ab que «En Patufet» ab son bon gust ha volgut honorar lo seu periodich, po-

santlo en lo lloch preferit del mateix, pera recort y memoria de la bellesa de la arquitectura catalana.

AURELI CAMPMANY

Explicació dels grabats

He pensat que la mellor manera pera demostrar la alta consideració que's te al gloriós Sant Jordi patró de Catalunya, res mellor que presentarlo en los distints aspectes y com lo tenen representat en tots los païssos ahont es venerat com a un de sos patróns ó sants preferits.

Axís tením lo Sant Jordi Tcheque quina terra y especialment Bohemia, hi te gran devoció de la que n'es un de sos patróns, tenintlhi dedicadas 49 iglesias; una de las mes antigas, sigle x, se troba aprop de la catedral de Praga, ahont hi ha la tomba de Santa Ludmila, mare de Sant Wenceslau.

Al palau reyal de Praga hi ha una font ab Sant Jordi, obra de l'any 1373, qu'es lo que trobareu en la plana 15; aquesta figura al hivern la vesteixen; costum establerta en los països del Nort ab los monuments públichs perque las neus no'ls malmenin.

La devoció que tenen los Tcheques a Sant Jordi ha sigut causa de que en la revista *Nov'y Lwot* —Vida Nova,—hi figuri una imatge de Sant Jordi que reproduheixo en la plana 3.

A Suecia y Finlandia era lo patró dels hospitals, essent lo Sant dels pobres de fortuna y de salut.

Ja que som en terra slava vos diré que la figura de la plana 9, es Sant Jordi tal com lo representan a Russia, tret de una fulla devota dedicada a n'aquest Sant patró de dit Imperi.

Trobareu en la plana 7, lo Sant Jordi alemany, copiat del *Jugend*, obra d'un artista de Munich, ahont igual que a Nuremberg hi es molt venerat.

Mireuse are lo que trobareu en la plana 5, copia de una pintura al tremp del artista inglés En J. D. Batten, lo capdanser, a Londres, dels artistas que s'esforsan a ressucitar lo referit sistema de pintura. En aquest quadro los tons dominants son lo vert y lo gris clar; lo vestit de la primpcesa deslliurada es d'un color groch assafranat, es reproduhit de la revista inglesa *The Studio*.

Acostantnos cap a casa trobareu, plana 11, lo Sant Jordi Italiá representat en majólica per lo celebrat artista Florentí En Luca de la Robbia..

Y per últim veyeune lo Sant Jordi catalá á la plana 13, copiat de un grabat al boix d'últims del sigle xv.

En lo vinent número publicaré l'auca núm. 3; *Historia de la filla dolenta* (primera part)..

Tip. Vega y Mascaró. — Barcelona

Per Sant Jordi, mata la aranya

Empunyant, aquí 'm teniu
l'estrenyinador, ab manya,
perque per Sant Jordi 's diu
que s'ha de matar l'aranya.